

такива. Следователно питащите нямат правен интерес и отговорите на поставените въпроси са без практическа стойност.

1. Твърдението, че правният интерес се състои в това да се подчертае, че основният носител на съдебната власт са съдилищата, доколкото само те могат да правораздават е свършено неоснователно. Тази роля на съдилищата е ясно и точно определена в разпоредбата на чл. 119 от Конституцията, където безспорно и несъмнено е указано, че единствено съдилищата правораздават. Наличието на тази разпоредба достатъчно ясно и категорично определя ролята на съда в правораздавателната система.

2. По никакъв начин направените питания не могат да допринесат за реформиране на съдебната система в духа на изискванията на Европейския съюз. Тези изисквания основно се състоят в изграждане на съдебна система, която да обезпечи качествено, справедливо и бързо правораздаване. А това не може да стане като се създаде някакъв статут на недосегаемост на съда, а като се променят преди всичко процесуалните закони, което ще отърси съдебната система от сегашната и тромавост и формализъм.

3. Искането е процесуално недопустимо и поради едно друго основание. Съобразно чл.149 от Конституцията на Република България Конституционния съд дава задължителни тълкувания или се произнася по искане за установяване на противоконституционност на законите и на другите актове на Народното събрание, но едва когато те са вече приети. Единственото изключение е допуснато в чл.149 ал.1 т.4 от Конституцията когато Конституционния съд се произнася за съответствието на сключените от Република България международни договори с Конституцията преди ратификацията им. Т.е. недопустимо е Конституционния съд да взема предварително становище дали една бъдеща правна норма би била противоконституционна или не. Впрочем Конституционния съд вече се е занимавал с по този въпрос, като с определение по конституционно дело № 5/1994 г. е приел, че е недопустимо той да бъде сезиран с искане за тълкуване на проблеми, чието решаване е в компетенцията на други органи на държавната власт и управление. Иначе би се отворила вратичка по всеки проектозакон, или друг бъдещ акт на Народното събрание, или Президента да се иска предварително становище от Конституционния съд, което на практика би снело отговорността на тези институции при осъществяване на техните функции. Финално следва категорично да се каже, че е недопустимо Конституционния съд да преценява дали едни бъдещи конституционни разпоредби, независимо как са формулирани биха представлявали промени в формата на държавното управление.

II

Ако Вие не възприемете нашето становище и допуснете за разглеждане искането, становището ни по отделните точки е следното:

1. Искането е да се даде тълкувание представлява ли промяна във формата на държавно управление приемането на конституционна разпоредба, с която да

се прогласи, че съдилищата в Република България са основен носител на съдебната власт и единствени осъществяват държавното правосъдие.

В чл. 117 от Конституцията изчерпателно са посочени органите на съдебната власт. Това са съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите. Това, че съдилищата са основен носител на съдебната власт, произтича от функцията която им предоставя чл. 119 от Конституцията – да правораздават. Правосъдието обаче не се ограничава само със съдебния процес. То се предшества от друга, досъдебна фаза, която подготвя този процес и органите които я осъществяват също осъществяват държавно, а не някакво друго правосъдие. Така както е формулирано искането, то съдържа вътрешно противоречие. От една страна се иска прогласяване на съдилищата като основен носител на съдебната власт, а от друга се иска прогласяване на принципа, че те единствени осъществяват държавното правосъдие. Кой са тогава другите носители на съдебната власт, след като съдът е основен. Очевидно има и други, и това са прогласените от Конституцията прокуратура и следствие, и техните функции са важна част от осъществяване на съдебната власт. Правораздаването не е самоцел. Смисълът му в наказателно-правната част е със силата на държавната принуда, да се превъзпитат лицата, които не съобразяват поведението си с установения в страната правов ред. Въздействието на държавата върху тези лица обаче не може да се осъществи, ако не бъдат предадени на съд. Без предварителната подготовка на съдебния процес от тези органи, съществуването на съдилищата е безсмислено.

Ако целта на такава една разпоредба е да се извадят органите на прокуратурата и следствието от съдебната власт, то очевидно представлява промяна във формата на държавно управление, и такава една разпоредба може да бъде приета само от Велико народно събрание.

2. Искане за тълкуване ще представлява ли промяна във формата на държавното управление приемането на конституционна разпоредба, с която се реструктурира прокуратурата и се определя, че правомощията ѝ в рамките на съдебната власт са свързани само с поддържане на обвинението пред съда.

Такава разпоредба не само, че ограничава силно правомощията на прокуратурата, но тя води до съществена промяна на целия правораздавателен процес. Съдебната фаза на процеса не започва с провеждането на съдебно заседание. Началото и се поставя с внасянето на обвинителен акт. И това правомощие Конституцията е предоставила само и единствено на прокуратурата. По този начин се изпълнява демократичния принцип на разделение на властите на обвинителна и правораздавателна. Ако прокуратурата само поддържа обвинението пред съда, кой орган ще инициира започването на съдебен процес. Недопустимо е това да бъде съда. Ако се предостави това правомощие на друг орган, различен от прокуратурата, това вече ще представлява промяна във формата на държавно управление.

От друга страна с чл.127 т.2, 3 и 4 от Конституцията на Република България на Прокуратурата са възложени редица други функции, и то точно в качеството ѝ на орган на Съдебната власт. Тя упражнява надзор при изпълнение

на наказателни и други принудителни мерки, предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове. Тези задачи несвързани с пряката съдебна дейност на Прокуратурата са възложени при стриктно спазване принципа на разделяне на властите. Съвсем точно и прецизно е прието, че орган извън законодателната и изпълнителната власт следва да осъществява посочените по-горе дейности, като неговото естествено място е в третата независима власт – Съдебната. Описаните функции на прокуратурата излизащи извън рамките на съдебната правораздавателна дейност, са обособили и нейната структура и задължения. Именно поради това е структурирана Върховна административна прокуратура, поради това се осъществяват съобразно ЗСВ извън съдебния надзор за законност.

Изземването на тези функции и ограничаване правомощията на прокуратурата само до поддържане на обвинението в съда, безспорно съставлява още една промяна във формата на държавно управление. Щом е така, тя би могла да се осъществи само от Велико народно събрание.

3. Искане за тълкуване ще представлява ли промяна във формата на държавно управление, ако в Конституцията се предвиди, че следствието се реструктурира като участва в разследването, изпълнявайки функциите на съдии по разследването.

По начало фигурата на съдия следовател е позната в правните системи на твърде малко страни. В традициите на българската правна система тя е непозната, чужда и създава объркване на утвърдените правни принципи. Поставят се много въпроси като: в духа на демократичните принципи ли е съдията, дори с добавката следовател да води предварителното разследване, а след това същия този орган да правораздава; кой ще ръководи действията на съдия следователя; кой ще преценя качеството на работата му. След приключване на разследването следователя сам ли ще внася делото в съда. Ако е така, елиминира се една от основните функции на прокурора. Това пък очевидно съставлява промяна във формата на държавно управление. Ако ли пък след провеждане на разследването съдия следователя предоставя материалите на прокурора за решаване по същество, редно ли е прокурора да преценява качеството на работата на съдията, не се ли засяга независимостта на съда. Ако се твърди, че съдия следователя е фигура различна от съдията, защо въобще е необходимо към думата следовател да се добавя съдия.

Всички посочени до тук въпроси, създават твърде голямо объркване и неяснота за фигурата на съдия следовател и нейната регламентация свързана с взаимоотношенията ѝ с другите правораздавателни органи, ще доведе до промяна във формата на държавно управление.

4. Искане за тълкуване ще представлява ли промяна във формата на държавно управление, ако в Конституцията се предвиди, че прокуратурата, следствието и МВР осъществяват единна държавна политика в борбата с престъпността и дейността им в тази насока се наблюдава от Народното събрание.

Целта на такава една промяна е отделяне на органите на прокуратурата и следствието от съдебната система. Иначе съдът също осъществява единната държавна политика в борбата с престъпността. Това е така, тъй като провежданата наказателна политика от съдилищата осъществява целите на генералната превенция предвидени в чл. 36 ал.1 т. 3 от Наказателния кодекс. Освен това, съгласно разпоредбата на чл. 260 от Наказателно-процесуалния кодекс, съдът взема необходимите мерки, за осигуряване възпитателно въздействие на съдебното заседание. Всички тези функции на съда са част от провежданата единна държавна политика в борбата с престъпността. Съзнателното отделяне на дейността на органите на прокуратурата и следствието от тази на съда, ще доведе и до промяна във формата на държавно управление.

5. Последната точка от искането за тълкуване ще доведе ли до промяна във формата на държавно управление, ако в Конституцията се извърши промяна в структурата и начина на избиране на Висшия съдебен съвет, като се предвиди професионалната квота да включва като членове по право председателите на ВКС, ВАС, ръководителя на прокуратурата, поддържаща обвинението пред съда, както и ръководителя на съдиите по разследването следователи. Останалата част от професионалната квота да се избира с мнозинство от две трети от всички съдии. Парламентарната квота също да се избира с мнозинство от две трети.

В това искане вече съществено се променя дори наименованието на ръководителите на прокуратурата и следствието, като Главния прокурор се назовава „ръководител на прокуратурата, поддържаща обвинението пред съда“. По тази логика Председателя на Върховния съд би следвало да се назовава „Председателя на Върховния съд, който осъществява правораздаването“

Предвижда се също така премахване квотата за участие в работата на Висшия съдебен съвет на другите органи на съдебната система – прокуратура и следствие.

Тези разпоредби не само променят съществено Конституцията, но променят и формата на държавно управление, тъй като променят цялата съдебна система.

Що се касае до мнозинството с което трябва да се избират членовете на Висшия съдебен съвет, това е въпрос който трябва да се уреди със закон, а не в Конституцията. Там би могло да намери място разпоредба която да определя кворума при избор на квотата на Народното събрание във Висшия съдебен съвет, но не и кворума при избиране на останалите членове представители на съдебната власт. Такова разкъсване на правната уредба е ненужно. По същество не е и необходимо наличието на квалифициран кворум за избор на членове на Висшият съдебен съвет, след като за избора върховния орган на изпълнителната власт Министерския съвет не е предвиден такъв. Министерският съвет като висш орган на изпълнителната власт осъществява не по-маловажни функции от тези на Висшия съдебен съвет.

Предвид изложеното до тук считаме, че направените питання за евентуални промени в Конституцията целят изваждане на органите на прокуратурата и следствието от съдебната власт. Ако се приеме, че следва да се направи такова изменение, то изцяло променя съществуващата правна система, променя дейността и функциите на съдебната власт и поради това съставлява промяна на формата на държавно управление. Такава промяна считаме, че може да се извърши само от Велико народно събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА АСОЦИАЦИЯТА
НА ПРОКУРОРИТЕ В БЪЛГАРИЯ:

РОСЕН ДИМОВ/